

KOSÁRFONÓ

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

KOSÁRFONÓ

Feladatok és tevékenységek

A kosárfonás régi, ősi mesterség. Szerencsére alapanyag mindig akadt bőven, hála a vadon termő vesszőfajtáknak. Ebből készültek a mindennapok használati eszközei, mint a kosarak, kasok, borítók, különböző tárolóeszközök, de gyakran lehetett látni vesszőből font kerítéseket is. A szakma művelői nemcsak „szakemberek” voltak, hanem olyan, vidéki emberek is, akiknek vesszőből, gyékényből készített eszközökre volt szükségük. A fonási technikák apáról fiúra szálltak. Manapság már kevesebben művelik a kosárfonást. A tudás átadása sem történik meg minden családon belül. Azonban szerencsére megmaradtak olyan közösségek, ahol továbbra is pénzkereseti lehetőség a kosárfonás, és szerencsére vannak olyan iskolák vagy tanfolyamok is, ahol tanulni lehet ezt a szakmát vagy az alapokat.

A kosárfonó feladata:

- ◆ vesszőből, gyékényből, kukoricaacsuhéból és szalmából készülő tárgyak elkészítése,
- ◆ adott terv, önálló tervezés, másolás alapján funkcionális tárgyak (kosarak, kis- és nagyméretű tárolók, kínáló készletek, dísz tárgyak, üvegfonatok, rusztikus tartóedények, háziállat fészkek, lámpaernyők) és egyéb tárgyak, garnitúrák készítése,
- ◆ meghibásodott fonott tárgyak javítása.

A kosárfonó tevékenységét alkalmazottként vagy önálló vállalkozás keretei között is folytathatja.

A szakma alaplépései

A kosárfonó mielőtt hozzáfogna a fonáshoz, gondosan kiválasztja azt a vesszőköteget, amellyel dolgozni fog. A jó eredményű, szép munkához csak hibátlan, kiváló minőségű vessző a megfelelő. Ezután következik a beáztatás. Kemény, száraz vesszővel nem lehet dolgozni. Ahhoz, hogy könnyen hajlítható, formálható legyen először gondosan be kell áztatni. Ellenkező esetben a kapkodó, türelmetlen munkakezdés később sok bosszúságot okozhat a kosárfonónak.

A kosárfonó - amennyiben pl. bevásárlókosarat, krumpliskosarat, különböző tároló - vagy tartóedényeket fon - munkája során elsőként kiválasztja azokat a vesszőket, melynek a vastagabb végéből a kosár fenékpálcái lesznek. Ezekből készíti el azt a „keresztet”, amelyet vesszőkkel köralakban körbefon, míg el nem éri a kívánt kosárfenek nagyságot. Eközben kihelyezett végű karókat készít elő, amelyet a pálcák közé szúr. Ezeket a kosárfenek találkozásánál feltöri, majd középen fogva megköti. A fonási folyamat minden fázisánál figyel arra, hogy a vesszők kellőképpen nedvesek legyenek. Ez azért szükséges, hogy megfelelően lehessen a vesszőkkel bánni, alakítani azokat, hiszen ellenkező esetben könnyen eltörhetnek. A fonási lépést a kosárfenek szegése követi. A már beszegett fenekű kosarat a kosárfonó rögzíti egy kaspadhoz vagy keményebb fához, hogy a rögzítő szeg segítségével forgatni lehessen a munkadarabot, és a fonás további lépéseihez már le lehessen ülni. Az ezután következő lépésekhez biztos kéz kell. A fonóvesszőket az álló karóvesszők előtt, majd mögött vezeti el mindaddig, míg megfelelő magasságú nem lesz a kosár. Formáját úgy adja meg, hogy a karók elkötését kiengedi, ha szélesíteni, összeköti, ha szűkíteni akarja. A kosár befejezése: a fennálló karókból készült szegés. A kosárfonó a felesleget, kiálló vesszőket metszőollóval levágja. A kosár ezután már csak a fül elkészítésére vár.

A kosárfonónak ismernie kell

- ◆ a fonáshoz használható alapanyagok termelését, tulajdonságait és felhasználási területeit,
- ◆ az alapanyagok és kellékek hibáit,
- ◆ a vesszők és más szálak anyagok tárolását, szállítását,
- ◆ a vessző és más alapanyagok feldolgozására szolgáló eszközöket, fonó szerkezeteket,
- ◆ az alapanyagok előkészítését a fonáshoz,
- ◆ a fonással készíthető termékek típusait,
- ◆ a népi vessző és egyéb szálanyag-fonás fajtáit, az alapanyagok, fonási eljárások készítésének történetét.

A meghibásodott fonott tárgyak javításánál a kosárfonó

- ◆ a javíthatóság megállapítását,
- ◆ a fonási mód meghatározását,
- ◆ a javításhoz szükséges anyagok biztosítását,

- ◆ a javítást végzi.

Alapanyagok, eszközök:

- ◆ vesszők, gyékényszálak,
- ◆ metszőollók,
- ◆ kések,
- ◆ áztatókádak,
- ◆ csapóvasak,
- ◆ tűzőgépek,
- ◆ gyalu,
- ◆ sablonok,
- ◆ csapok, ragasztók,
- ◆ csiszolók,
- ◆ bútorpáncok, festékek, lakkok,
- ◆ nehezekek,
- ◆ mérőszalagok,
- ◆ szűrőárak.

A kosárfonó munkája során kapcsolatban állhat:

- ◆ más kosárfonókkal,
- ◆ alapanyag-termesztőkkel,
- ◆ szállítókkal,
- ◆ megrendelőkkel,
- ◆ üzletek, boltok vezetőivel.

Követelmények

A kosárfonó munkája közepesen nehéz fizikai munka. Részben álló, részben ülő testhelyzetben végzett tevékenység. Munkáját végezheti fedett munkahelyen, de gyakran dolgozik a szabadban is.

Fizikai és pszichés követelmények

A kosárfonó változatos és sokféle feladatot végez. Munkája csak jó formaemlékezettel, térlátással és szemmértékkel lehet eredményes. A szép és pontos mintákat kiváló kezűgyességével és a szakmai fogások betartásával alakíthatja ki. Előnyt élvez a pályán az a kosárfonó, akinek fejlett a vizuális memóriája és akit a formákban való ötletgazdagság jellemez.

Csak az válassza ezt a szakmát, aki kreatív, alkotó képzelettel rendelkezik, hiszen egyéni elgondolásokra mindig szükség van a munkavégzés közben.

A kosárfonó dolgozhat egyedül, de csoportban is. Itt mindenki a saját munkájáért felelős, de a feladatokat megoszthatják egymás között. Ekkor mások munkájára is figyelnie kell.

Amennyiben a vezető szerepét tölti be, felügyelnie, irányítania, ellenőriznie kell a többiek munkavégzését, és szükség esetén segítenie is. Ehhez jó kommunikációs és kapcsolatteremtő készségre, empátiára, problémamegoldó képességre van szüksége.

Fegyelmezett, pontos munkavégzéssel, a szabályok betartásával elkerülhetőek a balesetek.

Fontos a kosárfonó szakmában:

- ◆ a jó megfigyelő képesség – például abban az esetben, ha hozott vagy látott minta után kell dolgozni,
- ◆ szín-, arány- és formaérzék – ahhoz, hogy esztétikus, szép eszközöket hozzon létre a kosárfonó, és ezzel örömet szerezzen annak is, aki megveszi és használja,
- ◆ rajzkészség – pl. megrendelések felvételénél, amikor a megrendelő előtt fel kell vázolni az elkészítendő fonott tárgyat,
- ◆ átlagos gyakorlati érzék,
- ◆ jó kezűgyesség, szem-kéz koordinációja – amely a fonás során a legfontosabb,
- ◆ szemmérték – amely ahhoz szükséges, hogy ne kelljen vonalzóval mérni a vesszők közötti távolságot,
- ◆ figyelem.

Szükséges készségek, képességek

- ◆ Esztétikai érzék – a művészi érték és szépség felismerésére.
- ◆ Vizualizáció – gondolati kép kialakítása a kész termékről.
- ◆ Színek közötti különbségtétel – színárnyalatok, tónusok megkülönböztetése.
- ◆ Pontosság – precíz munkavégzés adott szabványok alapján.
- ◆ Kreativitás – egyéni képzelőerő használata.

A fizikai alkalmasság feltételei:

- ◆ kielégítő testi erő,
- ◆ a kezek, a karok működőképessége,
- ◆ kéz- és ujjügyesség,
- ◆ jó közel- és mélységlátás,
- ◆ jó színlátás.

A munkavégzés során felmerülő baleseti lehetőségek, egészségügyi ártalmak

Balesetek a szúróeszközök, kések nem rendeltetésszerű vagy figyelmetlen használatából adódhatnak, amelyek fegyelmezett munkavégzéssel elkerülhetők.

Egészségügyi kizáró okok

- ◆ Gyenge fejlettség és izomerő.
- ◆ A statikai rendszer és végtagok minden alaki és működési rendellenessége, esetenként az orvos elbírálása szerint.
- ◆ Rohamokkal járó betegségek.
- ◆ Színtévesztés, rossz látásélesség.

A szakmával való megelégedettség egyik feltétele, hogy az megfeleljen szakmai érdeklődésünknek. Szakemberek becslése szerint a következő 17 érdeklődési körből az X-szel jelöltek különösen fontosak a kosárfonó hivatásában:

Szablatban végzett munka	Növényekkel, állatokkal foglalkozni	Emberrel közölt dolgozni	Tűsi erő kefél/kezzé	Fornaikkal, vonalakkal végzett munka	Kézi erővel, szerszámokkal végzett munka	Technikai feladatokat ellátni	Iskolában dolgozni	Emberreken segíteni	Elsőbni vasírózni	Tiszta környezetben dolgozni	Cépeket összeszarneni és javítani	Autómata gépekkel dolgozni	Fémekkel dolgozni	Elektronnes készülékekkel dolgozni	Építőiparban dolgozni	Laboratóriumban dolgozni
																
			X	X	X											

Szakképzés

A kosárfonó-képzés államilag elfogadott bizonyítványt ad, maga a szakma szerepel az Országos Képzési Jegyzékben (OKJ). A szakképesítés azonosító száma: 21 5291 07

A kosárfonónak ismernie kell:

- ◆ a rajzok és a tervek értelmezését,
- ◆ a tervnek, az anyagoknak és az igénybevételnek megfelelő fonási eljárás meghatározását,
- ◆ a munkafolyamatok sorrendjének kialakítását,
- ◆ a választott technológiának megfelelő fonási mód elvégzését,
- ◆ a befejező munkálatok elvégzését,
- ◆ a minőségi követelmények betartását.

A kosárfonó szakképzésben való részvétel feltételei

A kosárfonó szakképzésben az vehet részt, aki

- ◆ egészségileg alkalmas,
- ◆ alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik.

A képzés ideje 1 év. Az iskola a tanulás ideje alatt gyakorlati képzőhelyet biztosít. Azokat a jelentkezőket várják, akik kez ügyességükkel, alkotókészségükkel szeretnének érvényesülni. Nem kell tandíjat fizetnie annak a tanulónak, aki még nem rendelkezik

szakmai végzettséggel, és a képzés végére betölti a 22. életévét. Másoknak a tandíj összegéről az iskola ad felvilágosítást.

A kosárfonó szakképzés szakmai vizsgával zárul. Ez szóbeli és gyakorlati részből áll. A szóbeli vizsgán a vizsgázónak a kiadott vizsgakérdések alapján összeállított tételekből egyet kell megválaszolnia. A tételek a **szakmai ismeretek, anyagismeret, munka- és környezetvédelem** témaköreit foglalják magukban.

A gyakorlati vizsgán a vizsgázónak meghatározott fonási eljárással egy tárgyat kell elkészítenie, amelyet osztályzattal minősítenek a vizsgadarab szakszerűségi mutatói alapján.

A kosárfonó szakképzés elméleti és gyakorlati követelményeit, valamint a vizsgakövetelményeket megtalálhatják a Magyar Közlönyben vagy a CD jogtárban. Ez a mappa az abban foglaltakat tartalmazza. Amennyiben mégis szeretné elolvasni, kérje a megfelelő Magyar Közlöny számot a Foglalkozási Információs Tanácsadó munkatársaitól.

Fontos tudni: képzést indíthatnak még művelődési házak, ahol az indítás idejét, a képzés költségét a programfüzetek tartalmazzák. Ezek a tanfolyamok általában nem szakképesítést nyújtanak, hanem a kosárfonás alapjait ismertetik és szerettetik meg az érdeklődőkkel.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A kosárfonó foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal
Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Készült 2001-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.
A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.